

RATNI IZVJEŠTAJI:

Austro-ugarski.

Beč, 19. (D. u.) Službeno se javlja: Nema osobitih događaja. — Poglavica generalnog stožera.

Njemački.

Berlin, 19. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja: Zapadno bojište. Bojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: Jurišne su čete pruskih, bavarških i saskih bataljuna izvele u Flandriji uspješne izvidjaje te zarobile kod toga više od 300 Belgijanaca. Od obale sve do kanala La Bassee bio je topnički boj na večer pojačan. Na ostaloj je fronti ostao umjeren. — Bojna skupina njemačkog prijestolonasljednika i von Gallwiza: Kod Juvincourta dopremiše braniborske jurišne čete iz ljutog boja 20 zarobljenika iz neprijateljskih jaraka. Topnička je paljba oživjela privremeno na obim stranama Reimsa i u Champagni; na sjevernoj se je fronti Verduna požestila. Mi smo nastavili naše izvidjaje. Saska su odijeljena dopremila sa istočnog brijega Moze 56 zarobljenika. — Bojna skupina vojvode Albrechta: Na mnogim mjestima lorenške fronte, u Vogezima i u Sundgaui živahna djelatnost Francuza. — Jučer smo obrili u zrâčnom boju i sa zemlje 23 neprijateljska lijetala i tri sputana balona. — Sa ostalih bojišta ništa nova. — Ludendorff.

Iz Rusije.

To k i j o, 18. (D. u.) Reuter. Ratni je ministar ustanovio, da se u Liburiji, istočno od Bajkalskog jezera nalazi 94.000, a zapadno od toga jezera 6000 njemačkih zarobljenika. Nijemci, koji se nalaze istočno od jezera, ne stoje pod nikakvim nadzorom, te nastoje, da na svaki način dodju do luke. — Nekoliko se je hiljada „umjerenih“ pod Zemenovom oprlo maksimalistima, nekoliko se „umjerenih“ nalazi u Vladivostoku. Moć maksimalista raste.

Petrograd, 19. (D. u.) Reuter. Ustanovilo se je, da su Rusi, prije negoli su napustili Odesu, kušali da ju zapale; no svog cilja nijesu postigli, jer su saveznici prebrzo napredovali.

Petrograd, 19. (D. u.) Reuter. Preobrazenska pukovnija u Petrogradu i Moskvi je razoružana. Isto se je dogodilo i sa svim onim četama petrogradske posade, koje nijesu htjele da stupe u crvenu gardu.

Nizozemska prihvatila zahtjeve sporazuma.

Haag, 18. (D. u.) Kako doznaje nizozemski Korrespondenz-Bureau, izjavio je ministar vanjskih posala Loudon danas u drugoj komori, da je nizozemska vlada prisiljena prihvatiti zahtjeve sporazuma te dozvoliti, da nizozemski brodovi plove kroz pogibeljno područje iz uvjet, da se Nizozemskoj dobavi do 15. travnja 100.000 tona žita, jer je Njemačka izjavila na odnosni upit, e nije u stanju dobiti u kratko doba u 2 mjeseca 100.000 tona žita. Nizozemska je pristala na zahtjeve sporazuma uz sljedeće uvjete: Nizozemska mora da računa na podlobu nizozemske tonaže i na opskrbu zemlje po načelima The London Basis of Agreement. Za uvoz u Nizozemsku i za odnosne brodove mora se spremiti odgovarajuća količina ugljena. Što se tiče plovidbe nizozemskih brodova kroz pogibeljno područje, moraju alijirane vlasti, da se pobrine za to, da brodovi ne prenašaju ratni materijal ili čete, te da nisu naoružani; dalje, da se momčadi prepušti odluka, da li će putovati sa parobrodima ili ne i konačno, da budu brodovi, koji bi eventualno

bili uništeni, odmah iza rata nadomješteni drugima. Vlada ne može i ne smije ići dalje. Ministar je do- dao, da će odmah saopćiti odgovor alijiranih vlasti komori, čim ovaj stigne.

Amsterdam, 18. (D. u.) Kako se doznaje iz Haaga, vodeći si krugovi nijesu na jasnom o tome, da li Nizozemska, polag govora Loudona, odstupa saveznicama čitavu svoju tonažu ili tek jedan dio. Zadnja rečenica u govoru, u kojem ističe Loudon, da si je Nizozemska osigurala velik dio tonaže, dopušta zaključak, e se radi o takvom djelomičnom riješenju. Čitava večerna štampa napada žestoko na vladu.

Amsterdam, 18. (D. u.) „Times“ javljaju iz Washingtona: Predsjednik je Wilson primio nizozemskog poslanika, koji se je zauzimao za promijenu odluke o upotrebi nizozemske tonaže. Predsjednik se nečka promijeniti svoje držanje. 460.000 je tona nizozemskog ladjevnog prostora neposredno na raspolaganje za transatlanski promet. Nizozemci će parobrod moći međjutim ipak otplovati, pošto je otplovio u Ameriku jedino uz uvjet slobodnog povratka.

Berlin, 19. (D. u.) „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ javlja iz Haaga, da izjave ministra vanjskih posala Loudona nijesu zadovoljile druge komore.

* Antantna vijećanja. Iz Londona se službeno javlja danom 19. t. m.: Vršio se je sastanak najvišeg vojnog vijeća, kaošto i važna politička vijećanja pod predsjedništvom engleskog ministra-predsjednika; posljednja se obdržavala u Londonu dne 14., 15. i 16. t. m. u nazočnosti engleskog, francuskog i talijanskog ministra-predsjednika te drugih ministara i mnogih vojničkih i inih vještaka.

* Litavsko zemaljsko vijeće, koje se je više puta izreklo za priključak uz Njemačku, promijenilo je, kako javlja „N. Z. Zeitung“, svoje namjere. U sjednici od 16. veljače izreklo se je za potpunu neodvisnost Litve sa Vilnom kao glavni grad. Uredjenje budućih se prilika prepušta konstituantu. Zemaljsko je vijeće saopćilo njemačkoj vladi taj zaključak te istodobno zamolilo, neka Njemačka prizna neodvisnost Litve. Kako se doznaje, stvoren je taj zaključak bez predhodnog sporazumka sa njemačkim okupacionim oblastima.

* Njemački sabor je dne 19. t. m. riješio u prvom čitanju mirovne ugovore sa Rusijom i Finskom. Na to su ugovori dodijeljeni glavnom odsjeku. Na to je u prvom i drugom čitanju proti glasovima neovisnih socijalnih demokrata bila primljena nova osnova o kreditu od 18 milijarda.

* Marghiloman protiv Slavena i Bugara. Presumptivni ministar predsjednik rumunjski Marghiloman, koga bi Njemačka nakrajnje vidjela u Rumunjskoj na vladi, razgovarao je sa dopisnikom peštanskog „Pesti Naplo“-a. On je rekao: Zajedništvo interesa između Madžara i Rumunja danas je još jače, negoli prije rata, jer su oba naroda okružena slavenskim obručem. Što se tiče „pograničnog osiguranja“ rekao je, da baš ne dijeli mišljenje, koje kazuje, da to nisu aneksije. Ako se sa Rumunjskom u buduće ne računa, onda dobro, neka se s njom radi što tko hoće. Ali hoće li je ikogod da ima za prijateljicu, onda neka se ugleda na mudrost Bismarcka, koji je godine 1866. mogao od monarkije također da traži „osiguranja“, ali je više cijenio prijateljstvo, koje je eto donijelo ploda. Žestoko se obrise na Bugare. Oni traže Dobrudžu, a jedva je jedna desetina pučanstva bugarska. Izgubi li

Rumunjska svu Dobrudžu, izgubit će i luku Konstanzu i sve će željeznice voditi preko Bugarske, pa bi se to centralnim vlastima u slučaju sukoba sa Bugarima moglo gadno osvetiti.

* U Ugarskoj doigrava se komedija izborne reforme. Nova će izborna reforma biti po svojoj prilici gora za narodnosti i za demokraciju negoli je bio prijašnji izborni red. Narodnosti će biti u novom „parlamentu“ još slabije zastupane, no što su do sad bile. Kako javlja dopisni ured, prihvatilo je odsjek za pretresivanje izborne reforme osnovku vlade kao bazu za specijalnu debatu. Dotle čeka novi hrvatski izborni red još uvijek na sankciju.

* Talijanski ministar-predsjednik Orlando je prema pisanju talijanskih listova odbio Clemenceauov poziv, da se na povratku sa konferencije u Londonu zaustavi u Parizu, te je putovao direktno u Turin, gdje ga je očekivao načelnik generalnog stožera Diaz, da odmah i dulje vremena s njim govori.

* Trgovačka blokada proti Njemačkoj postlje rata. „Neue Z. Zeitung“ javlja sa talijanske granice, da su braziljanski ministar vanjskih posala i poslanik Udruženih država pregovarali o tome, kako bi se imala provesti trgovačka blokada proti Njemačkoj postlje rata te zapor američkih luka za njemačke proizvode, kako je to zamislio Wilson.

* Strah Holandije pred Njemačkom. „Arbeiter-Zeitung“ donosi kao prilog najnovijem konfliktu između Njemačke i Holandije zbog prepuštanja tovarnog prostora svojih brodova antanti, ovu vijest: U Nizozemskoj izazvali su događaji na istoku najveći strah od Njemačke i to dapače i u krugovima, koji su do sada bili snošljivi prema Njemačkoj. Kao prirodna reakcija nastupa veći oslon na antantu, koji se ukazuje prepuštanjem nizozemskih brodova antanti. Tako piše amsterdamski „Handelsblad“: „Je li čudo, da mir na istoku izaziva strah i brigu na zapadu. Ne će li Belgija, ne će li i Holandija na vlastitim rebrima osjetiti, što će te reći njemački mir, naročito ako do takvogva dodje i na zapadu?“ Jednako značajno piše i profesor van Hemel u „De Amsterdamer“: „U ovo vrijeme bit će postavljena sasna slična iskušnja Holandiji, kao što su postavljena Švedskoj zbog Alandskog otočja. Skoro iza vijesti, da Njemačka treba Alandsko otočje kao „prolaznu etapnu postaju“, doći će ljubezno uvjeravanje Njemačke, da joj je jednako „prolazno“ od potrebe zaposjesti i holandska područja Teršelling, Teksel, Hock i Walcheren „kao prolaznu bazu za podmornice“.

* Talijanski izvještaj od 18. t. m. Živahniji topovski boj u dolini Lagarina. Naše su strojne puške raspršile neprijateljska odijeljenja u predjelu Montello, južno od Censona i u nizini Piave. Naše su patrolne raspršile neprijateljske radnike u dolini Judikarja, alarmovaše neprijatelja u uvali Laghi te zaplijeniše na obali materijala. Dne 17. t. m. sastrijelio je neki naš lietač na desnom brijegu Piave neprijateljsko lijetalo. Jučer su sastrijeljena daljnja 4 lijetala i to istočno od Monte Croppa u dolini Serre, južno od klanca Asiago i istočno od Concia. Prošle je noći mornarički zrakoplov bombardovao neprijateljsko uzletište u Livenzi.

* Engleske čete za talijansku frontu. „Neue Zürcher Zeitung“ doznaje iz vjerodostojnog vrela, da je francuska granica bila nedavno zatvorena radi toga, što su se prevažale engleske čete na talijansku frontu. Ove čete imaju zamijeniti francuske kontingente na talijanskoj fronti, koje će opet bit otpremjene u Francusku.

ZOFKA KVEDER: Iz „Ženskog Svijeta“.

Stogodišnjica Petra Preradovića.

(Konac.)

Petar Preradović se rodio 19. ožujka 1818. u Grabrovnici u bjelovarskoj županiji od srpskih roditelja. Njegov otac je bio najprije stražmeštar, poslije časnik i mnogo je vojevao u francuskim ratovima. Sa dvanaest godina bio je Petar Preradović primljen u vojničku akademiju u Bečkom Novom Mjestu, gdje su „u ono doba svi pitomci novomjestaanske akademije imali prihvatiti tako zvani vladajući vjerezakon, te tako Preradović postade i ostade katolikom, a nikada, bar meni, ne spomenu toga „okatoličenja“, piše o tome prijatelj mu i pobratim Trnski te nastavlja, „da je Preradović mnogo pamtio iz slavenske liturgije i meni samo jednom dosta toga iz glave kazivao. Ne mogu reći, da je to tja od djetinstva pamtio, a ne mogu ustvrditi, da je ono, što mi je kazivao, u starije dane radi osobite lepote staroslavenske na pamet naučio“.

Jedno stoji, u Bečkom se Novom Mjestu Preradović skoro sasvim odnarodio. Sam je napisao u nacrtu svoga životopisa: „Prem da sam u akademiji češki učio, ipak sam svoj materinski jezik za ono 8 godina tako zaboravio bio, da došav k materi teško sam se s njom, koja drugog jezika nije znala, razgovarati mogao“. Tada se je već mnogo zanimao za knjigu — dakako njemačku. I sam je počeo pjevati — ali njemački. Kod njegove pukovnije u Milanu bilo je i Hrvata, nu malo kada pađe kome na um progovoriti koju riječ na svome jeziku. Tek kad je godine 1840. došao u istu pukovniju kao časnik od ugarske garde Kukuljević, kasnije uvaženi hrvatski pisac i historičar, uspjelo je njegovu narodnom zanosu, da probudi u Preradoviću interes za rodni mu jezik i hrvatsku književnost. Preradović je počeo prevadljati Gundulićeva Osmana na njemački, a u svojim originalnim njemačkim pjesmama opijevati jugoslavenske motive. Nu tek vatrenome Kotoraninu Spiri Dimitroviću pošlo je za rukom, da sklone Preradovića na prvi pjesnički pokus u hrvatskom jeziku.

— moja pjesma stoprv trepće
Na kriocih one mlade ptice,

Koja samo od grane do grane
Blizu gnjezda poletava svoga,
Al u dalje kraje da poleti,
Nikad još se usudila nije,

priča pjesnik u svome prvencu. Nu već druga pjesma ispjevana listu „Zori Dalmatinskoj“ u oči mladog ljeta godine 1844. zazvučila je po čitavoj domovini i osvojila sva srca.

Polnoć prodje — što me budi
U to doba iz sna moga?
Zice same zaigrale
Na guslama djeda moga.
Zaigrale iz tihana:
Zora puca, bit će dana!

Duboki iskreni osjećaj Preradovićevih pjesama, pjesnički savršena mitozvučnost njegovih stihova odmah su predobili narod i od prve njegove pjesme domaće pa do groba ostao je blagovjesnik boljih dana roda svoga.

Bio je naobražen čovjek, širokih vidika. Najsladje mu je ipak pjesma tekla, kad je pjevao svojoj ljubavi za domovinu i svome jeziku. Taj jezik rođeni, koji je bio skoro sasvim zaboravio, ljubio je

* **Njemački su socijalni demokrati** prosvjedovali kod ministra-predsjednika protiv svakom anektiranju rumunjskog područja, ma bilo samo u formi pograničnih korektura iz strateških razloga. Istoodobno su se zauzeli za to, neka se prisili Rumunjsku, da uredi židovsko pitanje u Rumunjskoj i da dađe 250.000 židovima u Rumunjskoj državljanska prava. Rumunjska neka uredi židovsko pitanje. Kad će Austriji dati državljanska prava i ne samo dužnosti Jugoslavenima, ali to je deseta briga njemačkih socijalnih demokrata.

* **Englezi u Rumunjskoj.** „Norddeutsche Allg. Zeitung“ javlja iz Moskve, da je engleski konzul u Jassy saopćio tamošnjim engleskim podanicima, neka budu spremni na odlazak.

* **Batum zaposjednut od Turaka.** Njemačke novine javljaju, da su Turci zaposjeli Batum i čitavo područje, koje su Rusi ndstupili Turskoj u Brestu Litovskom.

* **Važna vijećanja u Londonu.** Zenevski list „La Feuille“ javlja o nekom važnom vijećanju, koje će se obdržavati u Londonu i kod kojega će učestvovati Clemenceau, Orlando i Bisolatti, da se sporazume u pitanju držanja prema Rusiji i prema nastupu Japanaca u Sibiriji.

* **Predsjednik je Wilson** ponovno naredio, da se svake sedmice moraju obdržavati konferencije između novouredjenog ratnog vijeća te zastupnika senata i zastupničke kuće.

* **Akcija Japana u Sibiriji.** Kako javlja „Vossische Zeitung“, je prema brzopjavnim pariških listova iz New-Yorka Wilsonova nota na kongres već sastavljena. Ista sadržaje svečanu izjavu, da Udružene države ne bi mogle dozvoliti japansku akciju u Sibiriji.

* **General Smuts u Švicarskoj.** Iz Londona dolazi vijest: Lord Willoughby de Brocke stavio je u parlamentu upit glede vijesti „Timesa“, da je general Smuts imao u Švicarskoj sastanak sa bivšim austrijskim poklisarom u Londonu, grofom Mensdorffom. Broke je zamolio vladu za razjašnjenja u tom pitanju. Carson je odgovorio, da bi takav upit doveo do rasprave u zastupničkoj kući, koja ne bi bila u interesu zemlje. Broke je za tim izjavio, da povlači svoj upit bez ikakvog pridržanja.

* **Rat na moru.** Wolffov ured javlja dne 19. t. mj.: U zapornom području oko Engleske su naše podmornice opta potopile 19.000 brutto reg. tona neprijateljskog brodovnog prostora.

* **Novo rumunjsko ministarstvo.** Vijesti, koje su iz Jasija prispjele u Bukarešt, kažu, da je rumunjski kabinet sastavljen pod predsjedništvom Marghilomana. Svi su članovi nove vlade pristae središnjih vlasti.

* **Njemački i francuski ratni zarobljenici.** Švicarski polit. departement javlja: Notom od 16. t. mj. saopćio francuski poslanik i njemački poslanik saveznom predsjedniku, da su njihove vlade odobrile tijekom pregovaranja u Bernu sastavljeni nacrt, koji se tiče utanačenja medju francuskom i njemačkom vladom o ratnim zarobljenicima. Prema tome je ovo utanačenje stupilo u krijepost.

* **Ljetalački promet London-Pariz-Rim.** Novine javljaju, da će uskoro biti uređena zračna sveza između Londona, Pariza i Rima. Talijanski komesar za ljetalstvo baviti će se predbežno sa tehničkim sitnicama projekta.

* **Španjolski prijestolni govor.** Dne 19. t. mj. kod otvorenja „Cortesa“ u Madridu pročitani prijestolni govor izjavljuje ponajprije, da su odnošaji sa paom i svim narodima svijeta, sa neutralcima i ratujućim narodima, najsrdačniji. Ratujuće države cijene prijateljsko i čovječno nastojanje Španjolske, da ublaži ratom izazvane jade i nevolje, te uvažuju neutralitetnu politiku, koju je vlada, sporazumno sa čitavom Španjolskom, odlučila i dalje voditi. Prijestolni govor svršava: Narod i vladar očekuju, da će parlament u čast i korist domovine učiniti sve, kako bi se otpomoglo gospodarskim nevoljama,

prouzročena od rata i da će Španjolsku pripraviti na ne manje silnu svjetsku borbu, koja će se sklopljenjem mira razviti u svrhu zasiguranja bolje civilizacije.

* **Tureki službeni izvještaj** od 17. t. mj. javlja: Fronta u Palestini: Uopće vlada mir. U nekojim odsječcima slaba, djelomice nešto živahnija topovska paljba. Na Jordanu djelatnost ophodnja. Kod Vafile oduzet hje buntovnicima 1 top i 4 strojne puške. Istočno i sjeveroistočno od Erzeruma zaposjedsmo Koprikoi i Tortum.

* **Engleski gublci na moru.** List „Werdensgang“, koji izlazi u Kristijaniji, objavljuje brzopjavku iz Londona, prema kojoj pobudjuju najveću pažnju pojačana potopljenja od prošle sedmice, kaošto i vijesti o kritičnom položaju engleskog brodograditeljstva. Engleski brodograditelji predbacuju engleskoj vladi; što je trošila vrijeme gradnjom ladje jedinstvenog tipa, uslijed česa prijeti engleskom brodograditeljstvu posvemašnja katastrofa.

* **Marghiloman preuzima vodstvo novog ministarstva.** Dopisni ured javlja iz Bukarešta: Rumunjski je kralj molio Marghilomana (poznatog austro-filskog političara) neka preuzme vodstvo rumunjskog ministarstva. Marghiloman je molio za rok, da može stupiti u doticaj sa zastupnicima središnjih vlasti. 17. t. mj. otputovao je Marghiloman opet u Jony, da iza novog razgovora s kraljem stvori svoju odluku.

* **Iz Irake.** Novi vodja Irake stranke „Dillon“ je u svojoj prvoj izjavi, podanoj dne 16. t. mj. u Inshkeji, izričito uputio na to, da Iraska skupština započimlje rad oko riješenja iraskog pitanja. Moli „simpatujuće, koji hoće da ustanove Irsku republiku, neka se mane svojih pogibeljnih iluzija i neka se sa svojim pristaešama ujedine u zahtjevu po „homerule“, koji bi sada mogli provesti.

* **Finska ofenziva.** Prema vijesti, koja je iz Vase prispjela na fisko poslaništvo u Stockholmu, započeo je general Mannerheim sveopću ofenzivu, koja da je do sada imala sjajnih uspjeha.

* **Amerikanol živahno odobravaju izjavu lorda Roberta Cecilia,** učinjenu prema novinarima, prema kojoj se izjavi neće učiniti mirovni predlog, koji bi bio na štetu Rusije.

* **Mir sa Rusijom.** Dne 17. t. mj. je njemačko savezno vijeće odobrilo osnovu, koja se tiče mirovnog ugovora medju Njemačkom, Austro-Ugarskom, Bugarskom i Turskom s jedne strane te Rusijom sa druge strane, kaošto i njemačko-riski dodatni ugovor te osnovu, koja se tiče mirovnog ugovora medju Turskom i Njemačkom.

* **Garibaldinski zbor.** Talijanski listovi javljaju, e je talijanski ratni ministar na neki upit odgovorio, da ustrojnje garibaldinskog zbora sprječava poteškoće sasma vojničke naravi.

* **Amerikansko radništvo za nastavak rata.** „New-York Times“ javljaju, da je radništvo u New-Yorku odlučno za Wilsonov program i protiv mirovnoj politici. Predlog radničkih zadruga Udruženih država imao je da podupire gibanje za svršetak rata, ali je uz burne proteste bio odbit. Zaključilo se je saopćiti engleskim radničkim zadrugama, da je Amerika ozbiljno odlučila, da svom snagom nastavi rat. Organizovano gibanje radničkih zadruga ustraje kod načela, da se vodi pobjedonosan rat protiv autokraciji, kakvu predstavljaju središnje vlasti.

Domae vijesti.

Objava. Službeno se saopćuje: U smislu § 217. zakona o izravnim ličnim porezima stavlja se do općega znanja, da će se izvadci iz platežnih naloga o dohodarini za poreznu godinu 1917. izložiti na uvid poreznika kotara odmjerenja „Pulagrad i Pula-okolica“ od 15.—28. ožujka 1918. kod poreznog odjela podpisanog c. kr. kotarskog poglavarstva (obala Franje Josipa br. 10, II. kat) za uredovnih sati.

Kradje na željeznicama. „Trgovačko-obrtnička komora za Istru podnijela je nadležnoj centralnoj vlasti pritužbu protiv ponovnim kradjama na željeznicama. U pritužbi se ističe da odšteta, koju plaća željeznička uprava za posve ili djelomično izgubljenu robu, ne odgovara uslijed današnjih prilika, pravoj vrijednosti izgubljene robe. Kao mjere prikladne za popraviti sadanje nepodnosljivo stanje kod prometa na željeznicama, navodi se: česta promjena vojničkih straža na željeznicama, poboljšanje nadzorne službe uz pripomoć oružništva, kao i najveća pažnja kod izbiranja i namještenja nižeg osoblja ili pak isto bolje snabdjeti sa životnim namirnicama“.

Bojnopoštanski saobraćaj. Saobraćaj ogledima robe za vojsku na bojnomo polju dozvoljen je pod postojećim uvjetima takodjer i za urede vojne pošte 218, 221, 224, 238, 250, 307, 401, 432, 437, 475, 481, 486, 510 517, 539, 542, 553, 548, 552, 553, 554, 608, 612, obustavljen je za urede vojne pošte 282, 408, 480 i 491.

Prodaja ribe. U slučaju, da prispije riba, prodavat će se ona danas. Pravo kupovati ribu imaju danas vlasnici karata počevši od broja 2551.

Dnevne vijesti.

„Češke zločinačke bande“ — piše plemenita Wolffova „Ostdeutsche Rundschau“ — protječu Ukrajinom, pale, ubijaju, a glavno uništavaju zalihu, koje bi se inače izjele u Austriji. „Narodni Listy“ k tomu pripominju: Već je dakle „pronajden“ krivac, ako ne dobijemo iz Ukrajine dosta živeža. Nije, et će lijepo sve strpati na češka leđa. Ipak nedostaje u pronicavim i duhovitim svenjemačkim izvodima. Zar nije možda moguće dokazati, da češki zarobljenici čine sve to na izravnu zapovijed iz Praga?

Uhogi Beč! Mi lakomisljeni smrtnici u svojoj čežnji za mirom ne pazimo občno kakve bi posljedice mogao imati brz mir za našu slavnu prijestolnicu, srce Donje Austrije, Beč, bio grad. Za to se na njegovu obranu postavila novo preudena „Zeit“, svenjemački list inače (sporedna stvar) utočiste hrvatskih frankovaca. Piše o miru. Veli se o miru: radije danas negoli sutra. „Zeit“ drži, da radije sutra negoli danas t. j. radije sutra mir jaki, sigurni, negoli danas mir nesigurni. Kad bismo danas popuatali, što bi se dogodilo, piše bečki list? Itajji, veli, mi bi bismo platili njeno izdajstvo i odstupili još dapače još komad područja, dok bi buduće ure“enje Austrije diktovale sporazum. Time bi se Austrija survala u vretu malih i srednjih država. A kakve bi to imalo posljedice? Uzmiimo, piše „Zeit“, n. pr. Beč. Beč bi bilo oduzeto njegovo vrhovno vodstvo, prestat bi biti glavni gradom velike države i prometnim središtem, a posljedica te degradacije bi bilo uništenje trgovine, promet bi saeznuo, grad bi se ispraznio, imutak bi postao bez vrijednosti, Beč bi ostromašio, nastala bi besposlica, beznađna propast. U glavniim ulicama, koje se živim prometom protežu sve do konca grada, rasla bi trava, predgrađa rasula bi se u razvaline, koje bi novim pokoljenjima pripovijedale, kakole politička slaboba bila kruto naplaćena gospodarskom „smrću“. Tako „Zeit“. — Uhogi nesretni Beč! — Što bi se sve na njega survalo. A zato, da se kranom Beču, bijelome gradu, ništa ne dogodi, moraju cijela naša pokoljenja na bostlima od taneta, u tudjim sužama, kako je rekao zastupnik Kalina, poginuti. A kod kuće moraju čitava naša sela, obitelji: za obitelju polagano u očaju bez ikakve pomoći u beznađnom stanju umirati. I nehotice mi dolazi na pamet kilica češke pjesme, ne znam više ni gdje sam je naučio ni iz koje knjige, ni koji ju je bezimleni pjesnik ispjevao:

Jen pline, sedlačku, robotuj,
A shaněj vysoké daně,
My si tu ve Vidni na rynku
Stavime paláce za nu“.

(Samo ti seljače marljivo radi, i plaćaj visoke poreze, mi si za tvoje poreze tu u Beču na ringu gradimo palače.)
Morsky.

Mali oglasnik

Prodaje se

glasovir, dobro uzdržani, moderni, kratkih krila. Pregledat od 2—1 sat i pol u vojarni infanterije kod brigadske časnike mense.

40 K nagrade

onome, koji je našao — milu uspomenu — srebrnu kuliću od duhana. Izgubila se je od Jadrski, kroz Sišansku ulicu do Pule. Izručit je u kavani „Tegetthoff“.

Traže se

2 sluga, mogu biti i žene, odnosno muž i žena bez dijete kao vratari. Invalidi imaju prednost. Upitati se kod c. kr. kot. suda u Puli, soba br. 6.

Rabljeno pokućstvo

kupuje i prodaje tvrdika. Filip Barbačić Sišanska ulica.

žarkom i neiscrpivom ljubavi izgubljenog sina, koji se iz tudjine vratio u toplo naručje majke svoje. U dugim je godinama, koje je sproveo otrgnut od svoje grude, sto puta osjetio:

Bože mili kud sam zašol
Noć me stigla u tudjini,
Neznam puta, neznam staze,
Svud go kamen noge gaze,
Sve se strašna pustoš čini.

Za tudjina ništa nemaš,
Tudja majko, kad te molim,
Tudje diete tvoje nijel“

On sam je bio taj putnik lualica, pa zato je i mogao da ljubi svoju majku domovinu tolikom dubokom nježnošću.

Domovino, majko srećel
K tebi opet sin se kreće,
Od radosti suze lije!
Primi opet svoje diete,
Do vieka će tvoje biti,
Ljubit tebe svako doba,
U tvom polju daj mu groba,
Tvojim cviećem grob mu kiil!

Možda je baš zato mogao, da ispjeva najkrasnije stihove u jugoslavenskoj literaturi „Rodu o jeziku“. Njemu ljubav prema jeziku nije bila samo fraza, ta sam je već bio skoró izgubio najveće i najsladje blago svakog čovjeka, „u kome mile majke usnivahu sladke bajke“. Zato je i mogao, da izvadi iz svoje duše osjećaj, koji ga je ispunjavao zboreći rodu „o jeziku, milom tvom i mojem!“

Liubi si ga rode, iznad svega,
U njem živi, umiri za njega!

Svaka zviezda svojim svjetlom sieva,
Svaka plica svojim glasom pieva,
Ti jezikom svojim zbori!

Tudj tudjinu, tebi tvoj doliči,
Tudji poštu, a svojim se diči!

Pa onda završetak pjesme, ispjevane godinu dana kasnije (1861.) „Jezik rōda moga“.

Oj! roda mi slavne glaze,
Razileži se na sve strane
Zemljom tobom opjevane,
I ushićuj srca za set!

Grozno kao s božje trube
Uvjeri ih tvrdom vjérom,
Da tu vriede samo mjerom,
Kom po tebi dom svoj ljubel

Zar mogu ikada umrijeti ovakve pjesme, zar narod može ikada zaboraviti na pjesnika, koji mu je znao ovako zboriti?! Sto godina je već, otkad je ugledao Preradović svijetlo svijeta, ali narodu još nije star i ne će biti nikada. U ovim danima teških iskušenja i ljute borbe ustaju pjesme njegove iz groba ljepše, svježije, značajnije nego su ikada bile. Neka nas čeliče, neka nam daju snage, utjehe i nade! Nove vjere neka nam uljevaju u duše, nove hrabrosti u srca!

Sestre, svetkujmo dan spomena njegova sa narodom svojim, sa djecom svojom, kako to dolikuje pjesniku njegovog lika. Neka uskrnu sve pjesme njegove opet snažne i predivne u našim dušama, a mi ih dajmo dalje žive i tople, poškropljene crvenom krvlju srca naših, djeci našoj, da idu od roda do roda, kao blagovijesti i proročanstva, kao neiscrpivi izvor vjere i pouzdanja u bolju budućnost našu.